

Návrh ideového zámeru do verejného obstarávania záhrada TK

Objekt Tihányiovského kaštieľa v Radvani bol v roku 1972 vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku, V roku 1973 sa dostal do správy súčasného Stredoslovenského múzea. O rok neskôr sa začali na objekte aj v jeho okolí rekonštrukčné práce a príprava budovy a jej okolia na novú prírodovednú expozíciu. Pri výstavbe sídliska Radvaň v Banskej Bystrici, bol pôvodný park Tihányiovského kaštieľa doslova zničený a celá budova sa vnorila pod úroveň terajšej výsadby. Z pôvodných drevín sa zachovali len tie, v tesnej blízkosti budovy kaštieľa. Jednalo sa o 5 ks listnatých a 3 ks ihličnatých stromov. Z týchto pôvodných drevín v okolí kaštieľa sa dodnes zachovali už len 4 listnaté stromy (2 bresty, lipa, pagaštan) a tri ihličnaté stromy (smrek).

V roku 1989 bol vypracovaný a realizovaný projekt sadových úprav a zastúpenie jednotlivých druhov rastlín je čiastočne zachované dodnes. Väčšinu súčasnej zelene však tvoria náletové dreviny a zanedbaná výsadba krov.

Zeleň okolo kaštieľa má plniť hlavne relaxačnú funkciu, navyše v súvislosti so súčasným využívaním budovy má byť sprievodným prvkom k novej prírodovednej expozícii (venovanej slovenskej prírode) umiestnenej v interiéri kaštieľa. Dominantné zastúpenie pri zachovaní starých drevín majú mať pôvodné druhy rastlín, prípadne ovocné dreviny. V jednej časti záhrady, v súčasnosti využívanej na podujatie „Cestovateľské utorky“ v letných mesiacoch, by sme chceli umiestniť prírodný amfiteáter, ktorý by bolo možné využiť na premietanie, tvorivé dielne, vyučovacie programy, kultúrne podujatia, workshopy a prednášky. V novom zámere by taktiež malo byť vytvorená časť pre realizáciu remeselných workshopov, ktoré by sa zameriavali napr. na tradičné stavitelstvo, tesárstvo, rezbárstvo a pod.

Novým prvkom by mala byť aj vodná plocha v zadnej časti areálu, vo forme dažďovej záhrady s jazierkom. To by bolo zásobované dažďovou vodou zo strechy kaštieľa. Jazierko by bolo súčasťou už existujúcich prvkov ekozáhrady (aromatická záhrada, hmyzí domček, vtáčie búdky, interaktívne hry z prírodných materiálov), ktoré sa plánujú aj po revitalizácii ponechať. Celkovo by celá záhrada mala vytvárať ucelený kontext na spôsob náučného chodníka, ktorý by bol doplnený aj o interaktívne prvky v časti oporného múru v blízkosti chodníka pod materskou škôlkou (tabule na kreslenie, puzzle, plošné bludiská, atď.)

Po dohode s odbornými pracovníkmi múzea by bolo vhodné časť plochy vysadiť atraktívnejšími druhmi kvitnúcich rastlín počas celého vegetačného obdobia. Zároveň by bolo vhodné, aby záhrade bol prinavrátený jej historický charakter, najmä vo vstupnej časti. Nová koncepcia záhradných úprav, vrátane zachovania a vytvorenia ekologických a edukačných prvkov, musí rešpektovať a vo svojej podstate priznávať pôvodný charakter lokality – teda že išlo o šľachtické sídlo. Na dôvažok, nes ide tiež o významné využitie budovy, minimálne regionálneho významu a to pre potreby Stredoslovenského múzea, ktoré je jedným z najvýznamnejších slovenských múzeí a tiež krajským metodickým múzeom.

Celá záhrada je navyše vo svahovitom teréne, kde permanentne hrozí zosuv a pôdna erózia. Je preto potrebné tiež spevnenie plôch pokryvnými rastlinami a drevinami, čo z najnižšou údržbou a čo najvyššou funkčnosťou.